

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO
URAD RS ZA INTELKTUALNO LASTNINO

Številka: 007-9/2009-51 (105)

Datum: 06.01.2010

Vaša številka:

V primeru odgovora se sklicujte na našo številko!

blaz.palir@gov.si

Zadeva: Odgovor na predlog 191: SAZAS – prevetritev zakonodaje

Spoštovani,

postopek priprave predloga sprememb in dopolnitev Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP) že poteka. Urad RS za intelektualno lastnino (urad) je 22.4.2009 na svoji spletni strani objavil povabilo zainteresirani javnosti k podaji predlogov sprememb in dopolnitev ZASP. Na podlagi tega povabila je urad prejel številne predloge. Trenutno urad še proučuje pravne podlage za spremembe in dopolnitve zakona, ureditve v drugih državah članicah Evropske unije in predloge, ki jih je prejel na podlagi objavljenega poziva.

Glavno področje, ki ga bodo zajele spremembe in dopolnitve ZASP, je kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic, s poudarkom na preglednem delovanju kolektivnih organizacij in nadzorom nad njihovim delovanjem. V luči Direktive o storitvah na notranjem trgu, na podlagi katere je potrebno zagotoviti konkurenčnost tudi na področju storitev kolektivnih organizacij, bo potrebno proučiti utemeljenost obveznega kolektivnega upravljanja pravic in monopolnega položaja kolektivnih organizacij.

Iz navedenega izhaja, da bodo v postopku priprave predloga sprememb in dopolnitev ZASP obravnavana tudi vprašanja, na katere opozarja predlagatelj.

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah ZASP bo, ko bo pripravljen, objavljen na spletni strani urada, tako da se bo zainteresirana javnost z njim lahko pravočasno seznanila in podala svoje pripombe.

V nadaljevanju podajamo odgovore na konkretne predloge:

1. Ukinitvev monopola kolektivnih organizacij

V skladu z ZASP lahko isto vrsto pravic na isti vrsti avtorskih del upravlja le ena kolektivna organizacija, in to tista, ki izkaže, da lahko zagotovi bolj učinkovito in bolj gospodarno upravljanje pravic in ki na podlagi pogodb z imetniki pravic razpolaga z obsežnejšim repertoarjem varovanih del. Takšna ureditev omogoča, da se za izdajo dovoljenja bori več pravnih oseb – s čimer je med njimi zagotovljena konkurenčnost, dovoljenje za kolektivno upravljanje pravic pa je izdano najbolj učinkoviti kolektivni organizaciji. Monopol, ki ga ima kolektivna organizacija z izdajo dovoljenja, je uravnovežen z nadzorom državnega organa in imetnikov pravic. Če ti niso zadovoljni z delovanjem svoje kolektivne organizacije, lahko ustanovijo (drugo) pravno osebo in vložijo vlogo za izdajo dovoljenja. Če izkažejo, da bo nova kolektivna organizacija učinkoviteje in gospodarnejše upravljala pravice ter da na podlagi pogodb z imetniki pravic razpolaga z obsežnejšim repertoarjem varovanih del, bo dovoljenje za kolektivno upravljanje pravic izdano novi kolektivni organizaciji, dotedanji pa bo prenehalo veljati.

Monopolni položaj kolektivne organizacije izhaja iz narave posla in je v interesu imetnikov pravic ter uporabnikov. Tak status namreč zagotavlja večjo učinkovitost in racionalnost poslovanja kolektivne organizacije in s tem manjše stroške za imetnike pravic, uporabnikom pa omogoča ureditev pravic za določeno vrsto avtorskih del na enem mestu ter s tem večjo pravno varnost ter nižje stroške uporabe varovanih del.

Monopolni položaj – vsaj dejanski, uživajo kolektivne organizacije v večini evropskih državah.

Kot že navedeno, bo v postopku priprave predloga sprememb in dopolnitev ZASP zaradi Direktive o storitvah na notranjem trgu potrebno proučiti utemeljenost zakonitega monopolnega položaja kolektivnih organizacij in posledice njegove morebitne ukinitve.

2. Javno prikazovanje prihodkov in odhodkov kolektivnih organizacij

Kolektivne organizacije so pravne osebe, ki v skladu z ZASP svojo dejavnost opravljajo nepridobitno. Pravice upravljajo v svojem imenu in za račun avtorjev. Prihodek iz svoje dejavnosti morajo nameniti za avtorske honorarje in za pokrivanje stroškov poslovanja. To pomeni, da kolektivne organizacije zase ne ustvarjajo prihodkov ali profita, saj lahko za svojo dejavnost zadržijo le sredstva, ki pokrijejo stroške njihovega poslovanja. Višino teh pa določa skupščina kolektivne organizacije, torej imetniki pravic.

Poleg navedenega morajo kolektivne organizacije na podlagi ZASP za vsako poslovno leto v roku šestih mesecev po njegovem zaključku med drugim sprejeti oziroma pridobiti letno poročilo organov upravljanja in nadzora o zbranih avtorskih honorarjih in nadomestilih ter njihovi delitvi, o poslovanju kolektivne organizacije, izvajanju skupnih sporazumov in sporazumov s tujimi kolektivnimi organizacijami ter poročilo revizijske gospodarske družbe o opravljenem pregledu računovodskih izkazov skupaj z mnenjem pooblaščenega revizorja o pravilnosti in skladnosti poslovanja kolektivne organizacije z ZASP, notranjimi akti in sklenjenimi sporazumi. Nekatere kolektivne organizacije (npr. Zavod IPF) te dokumente objavijo na svoji spletni strani in so tako dostopni vsem, druge kolektivne organizacije pa v skladu z ZASP omogočijo vpogled vanje svojim članom. Ker morajo kolektivne organizacije navedene dokumente posredovati uradu, lahko zainteresirana javnost vanje vpogleda na podlagi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja tako, da pri uradu vloži zahtevo za dostop do informacij javnega značaja.

Višina izplačanih avtorskih honorarjev posameznim imetnikom avtorskih pravic do sedaj ni bila objavljena, ker obstajajo odprta vprašanja glede varstva osebnih podatkov.

Glede na navedeno sprememba in dopolnitev ZASP v smeri predloga ni predvidena. V pripravi zakona pa se bo glede na stališča organov, ki urejajo in varujejo varstvo osebnih podatkov, preverilo tudi te odprte dileme.

3. Odpoved avtorskih honorarjev v primeru dobrodelnih prireditev

V skladu z ZASP je uporaba avtorskega dela mogoča le z dovoljenjem avtorja in pod pogoji, ki jih določi. V primeru javne priobčitve glasbenih del avtorji dovoljujejo uporabo svojih del (obvezno) preko kolektivne organizacije, konkretno preko Združenja SAZAS. To je torej upravičeno do zaračunavanja avtorskih honorarjev oziroma nadomestil, kadar uporabnik javno priobčuje avtorsko glasbeno delo. Pri tem ni pomembno, ali je neka prireditev dobrodelna. Pomembno je le, da se glasbena dela priobčijo javnosti – kar pomeni, da gre za večje število oseb, ki so izven običajnega kroga družine ali kroga osebnih znancev. Posebej poudarjamo, da avtorski honorar, ki ga na račun avtorjev zbere Združenje SAZAS ni zaslužek te kolektivne organizacije, temveč imetnikov pravic.

V ZASP ni mogoče določiti obvezne odpovedi avtorskega honorarja v primeru dobrodelnih prireditev oziroma ni mogoče uzakoniti vsebinska omejitev pravice javnega izvajanja, ker to

preprečuje evropska zakonodaja. Krog izjem in omejitev, ki jih države članice EU lahko predvidijo v svoji zakonodaji, določa 5. člen Direktive 2001/29/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 22.5.2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (v nadaljevanju: Direktiva 2001/29/ES), ki omejitve avtorske pravice javnega izvajanja za primer dobrodelnih prireditelj ne predvideva. Ker omenjena direktiva določa zaprt krog izjem in omejitev, države članice v svojih zakonih ne morejo same določati novih izjem in omejitev, zato v ZASP tudi ni mogoče uzakoniti proste uporabe avtorskih del na dobrodelnih prireditvah.

Poleg navedenega veljavni ZASP že omogoča, da se imetniki pravic svojim pravicam odpovejo oziroma da v skupnem sporazumu določijo, da se za uporabo avtorskih del na dobrodelnih prireditvah avtorskega honorarja ne plača.

V skladu z ZASP se višina in način izračunavanja avtorskega honorarja določita s tarifo za uporabo avtorskih del. Ta se določi s skupnim sporazumom med kolektivno organizacijo in reprezentativnim združenjem uporabnikov ali, če to ni mogoče, z odločbo Sveta za avtorsko pravo. Tako bi lahko npr. reprezentativno združenje organizatorjev prireditelj z Združenjem SAZAS sklenilo skupni sporazum, v katerem bi med drugim določili tarifo za uporabo avtorskih del (višino in način izračunavanja avtorskega honorarja), pogoje uporabe avtorskih del glede na različne okoliščine uporabe ter okoliščine uporabe, zaradi katerih se plačilo avtorskega honorarja ali nadomestila po tarifi zviša, zniža ali oprosti.

Glede na navedeno sprememba in dopolnitev ZASP v smeri predloga ni mogoča niti potrebna, saj veljavni ZASP že omogoča oprostitev plačila avtorskega honorarja za uporabo avtorskih del na dobrodelnih prireditvah, uzakonitev proste uporabe avtorskih del na dobrodelnih prireditvah pa bi bila v nasprotju z evropsko zakonodajo.

4. Plačujejo naj se avtorske pravice

Kot že pojasnjeno zgoraj, se za uporabo avtorskih del – se pravi za neizključni prenos npr. avtorske pravice javnega izvajanja, plačujejo avtorski honorarji, ki jih v svojem imenu in za račun avtorjev pobirajo kolektivne organizacije, npr. Združenje SAZAS. Odgovornost za plačilo avtorskega honorarja za uporabo avtorskega dela pa je na organizatorju prireditve in ne na izvajalcu avtorskih del. Znesek, ki ga organizator prireditve plača Združenju SAZAS, predstavlja avtorski honorar za uporabo avtorskih glasbenih del. Avtorski honorar Združenje SAZAS nato razdeli imetnikom pravic na tistih avtorskih delih, ki so se dejansko uporabljala. Od avtorskega honorarja sme kolektivna organizacija odšteti le stroške kolektivnega upravljanja avtorskih pravic v višini, ki jo določi skupščina.

Glede na navedeno sprememba in dopolnitev ZASP v smeri predloga ni potrebna, saj to področje veljavni ZASP že ureja.

Lep pozdrav.

Pripravila:

Petra Boškin
podsekretarka

Dr. Jurij Žurej
v.d. direktorja